

Sygn. akt I UK 267/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2010 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 30 kwietnia 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 25 września 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w O. odmówił M. Ś. prawa do emerytury, a decyzją z dnia 12 listopada 2007 r. uchylił wymienioną wyżej decyzję i odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury nauczycielskiej wobec braku 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Wnioskodawca wniósł odwołanie od decyzji z dnia 25 września 2007 r., a w toku postępowania zakwestionował również decyzję z dnia 12 listopada 2007 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2008 r. oddalił odwołanie M. Ś. od decyzji organu rentowego z dnia 25 września 2007 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

Wnioskodawca od urodzenia (25 kwietnia 1960 r.) do 27 grudnia 1990 r. był zameldowany w miejscowości S. i zamieszkiwał z rodzicami, którzy nie posiadali gospodarstwa rolnego. W latach 1975-1980 wnioskodawca uczęszczał do Technikum Mechaniczno-Elektrycznego w O. Po zakończeniu zajęć lekcyjnych wracał ze szkoły około godziny 15.00. W odległości około 100 metrów od miejsca zamieszkiwania wnioskodawcy mieszkała jego ciotka Z. Ś., posiadająca w miejscowości W. gospodarstwo rolne o powierzchni 1,04 ha. Wnioskodawca pomagał jej w prowadzeniu gospodarstwa rolnego wykonując prace przy żniwach, obrządki inwentarza, rąbaniu drewna zimą i odgarnianiu śniegu, za co wynagradzany był drobnymi kwotami. Ciotka wnioskodawcy nie pracowała poza rolnictwem, a z uwagi na nieznaczną wielkość gospodarstwa i konieczność poświęcania przez wnioskodawcę czasu na naukę w domu brak jest podstaw do przyjęcia, że pracował on w gospodarstwie rolnym krewnej w znacznym rozmiarze czasu. Ostatnio wnioskodawca był zatrudniony w OHP – W. Komendzie Głównej i zatrudnienie to ustało z dniem 31 sierpnia 2007 r. na jego wniosek. Wnioskodawca wykazał łącznie 26 lat, 9 miesięcy i 7 dni pracy nauczycielskiej, których organ rentowy nie kwestionował.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia wymaganego przez art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela warunku 30-letniego okresu stażu ubezpieczeniowego. Zgodnie bowiem z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadający przed dniem 1 stycznia 1983 r. uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. W judykaturze wykształcił się pogląd, że o uwzględnieniu okresów pracy w rolnictwie

jako uzupełniających przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych winno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w legalnej definicji „domownika” sformułowanej w art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego wymiaru czasu pracy, a więc minimum 4 godziny dziennie. Nauka w systemie dziennym w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania z reguły wyklucza pracę w gospodarstwie w wymiarze połowy etatu. Gdy zaś chodzi o ustawową definicję domownika, to wymaga się, aby była to osoba bliska, powyżej 16 lat, pozostająca z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkująca na terenie gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracująca w gospodarstwie i nie związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Tymczasem wnioskodawca nie wykazał, aby pozostawał ze swą ciotką we wspólnym gospodarstwie domowym, za wykonywaną pracę ciotka wynagradzała go drobnymi sumami, w spornym okresie zamieszkiwał z rodzicami i dom rodzinny stanowił centrum, w którym koncentrowała się jego aktywność życiowa, a zatem nie miał przymiotu domownika ciotki, a nadto praca wnioskodawcy w jej gospodarstwie nie miała charakteru stałego w wymiarze 4 godzin dziennie. Była to doraźna pomoc w wykonywaniu niektórych czynności, a taka pomoc nie może być traktowana jak okres składkowy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, wnioskodawca nie wykazał również 20 lat pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, uprawniających do emerytury w razie wykazania 25-letni okres zatrudnienia. Definicję szkoły lub oddziału specjalnego zawiera art. 3 pkt 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Z przepisu tego wynika, że pojęcie szkolnictwa specjalnego odnoszone jest wyłącznie do tych instytucji, w których realizowany jest przedszkolny lub szkolny obowiązek nauki. Praca w Ochotniczych Hufcach Pracy nie jest traktowana jako praca w szkolnictwie specjalnym w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy od powyższego wyroku, dokonując - na zasadzie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. - sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej zawartej w jego komparycji i

wskazując, że Sąd pierwszej instancji nie zamieścił w niej daty decyzji z dnia 12 listopada 2007 r., chociaż niewątpliwie odwołanie od tej decyzji rozpoznał, co wynika wprost z uzasadnienia wyroku, a sprostowanie to w żadnym zakresie nie prowadzi do zmiany treści rozstrzygnięcia.

Wskazując na różnice pomiędzy prawem do emerytury nauczycielskiej przysługującej na warunkach określonych w art. 88 Karty Nauczyciela oraz emerytury przysługującej na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługującej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Sąd drugiej instancji stwierdził, że w rozumieniu art. 88 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela zatrudnieniem traktowanym jako praca w szczególnym charakterze jest praca nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w szkołach i placówkach wymienionych w art. 1. Ten ostatni przepis wskazuje w pkt 5 pracowników zatrudnionych w Ochotniczych Hufcach Pracy na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, posiadających kwalifikacje, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, wykonujących pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy. Spełnienie tych warunków przez wnioskodawcę nie było kwestionowane przez organ rentowy. Wnioskodawca przez wymagane 20 lat wykonywał pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty, a odmowa prawa do emerytury nastąpiła wskutek niespełnienia kumulatywnej przesłanki posiadania trzydziestoletniego okresu zatrudnienia. Okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym ciotki nie może zostać zaliczony do uprawnień emerytalnych na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, gdyż w przepisie tym nie chodzi o okresy zwyczajowej pomocy dzieci w gospodarstwach rodziców czy innych osób bliskich, ale o taką pracę, która stanowi główne zajęcie. Głównym zajęciem wnioskodawcy w spornym okresie było zdobywanie wykształcenia, gdyż uczył się wówczas w technikum w systemie dziennym, zamieszkując z rodzicami i dojeżdżając do szkoły. Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, szczególnie w okresach nasilonych prac sezonowych, jak też przy tzw. obrzędku, nie może być traktowana na równi z okresami składkowymi w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Okoliczności takie jak wielkość i rodzaj gospodarstwa położonego w W., zamieszkiwanie wnioskodawcy z rodzicami w S. i pozostawanie z nimi we wspólnocie gospodarczej, ilość czasu wolnego od nauki w szkole i w domu nie pozwalają na ustalenie, że wnioskodawca stale pracował w tym gospodarstwie w połowie ustawowego wymiaru czasu pracy. Ewentualne uwzględnienie okresu pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym w wakacje i ferie szkolne (10-12 miesięcy) nie wpłynie na rozstrzygnięcie, gdyż w dalszym ciągu wnioskodawca nie będzie się legitymował wymaganym 30-letnim okresem składkowym i nieskładkowym.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca nie spełnia również warunków do przyznania emerytury nauczycielskiej z tytułu posiadania 25-letniego okresu zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, gdyż pracy takiej nie wykonywał. W myśl art. 3 pkt 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty szkołami lub oddziałami specjalnymi są: po pierwsze - placówki dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zorganizowane zgodnie z przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 tej ustawy, czyli rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach, które w § 1 wśród placówek, do których przepisy rozporządzenia mają zastosowanie, nie wymienia Ochotniczych Hufców Pracy, nie są one bowiem jednostkami przeznaczonymi dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i nie są zorganizowane zgodnie z przepisami wykonawczymi wskazanymi w powołanym przepisie, toteż nie odpowiadają pojęciu szkoły specjalnej w wymienionym znaczeniu; po drugie - jednostki w zakładach opieki zdrowotnej, a także w jednostkach pomocy społecznej, zorganizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 71 c ust. 2 ustawy o systemie oświaty, tj. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w szkołach specjalnych zorganizowanych w zakładach opieki

zdrowotnej i jednostkach pomocy społecznej, którym to warunkom nie odpowiadają Ochotnicze Hufce Pracy jako jednostki niezorganizowane w zakładach opieki zdrowotnej ani w jednostkach pomocy społecznej. Do Ochotniczych Hufców Pracy ustawa o systemie oświaty odnosi się tylko w art. 69 ust. 1 stanowiąc, że zadania w zakresie kształcenia i wychowania młodzieży wykonują także Ochotnicze Hufce Pracy organizowane na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Hufce te nie stanowią zatem elementu szkolnictwa specjalnego, a nauczyciele w nich zatrudnieni nie są nauczycielami wykonującymi pracę w szkolnictwie specjalnym w znaczeniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie prawa procesowego przez niewłaściwe zastosowanie art. 350 § 1 k.p.c. i: 1) błędne przyjęcie, że Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 30 kwietnia 2008 r. oddalając odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 25 września 2007 r., a nie oddalając odwołania od tego organu z dnia 12 listopada 2007 r. dokonał oczywistej omyłki pisarskiej; 2) błędne dokonanie w komparycji wyroku Sądu pierwszej instancji sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w ten sposób, że po zwrocie „z dnia 25 września 2007 r.” dodano „i z dnia 12 listopada 2007 r.”, co jest niedopuszczalne; II. naruszenie prawa materialnego przez błędna wykładnię: 1) „cz. 2 (po myślniku) ust. 1 art. 88” Karty Nauczyciela poprzez przyjęcie, że wnioskodawcy jako nauczycielowi zatrudnionemu w Ochotniczych Hufcach Pracy nie przysługuje uprawnienie do emerytury po przepracowaniu w szczególnych warunkach w szkolnictwie specjalnym 24 lat 11 miesięcy i 1 dnia; 2) art. 6 pkt 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez przyjęcie, że wnioskodawcy nie można uznać za domownika ciotki prowadzącej samotnie gospodarstwo rolne; 3) art. 10 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 6 i 7 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w związku z art. 233 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wnioskodawca jako uczeń Technikum Mechaniczno-Elektrycznego w O. nie mógł świadczyć pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze większym niż 4 godziny; 4) „cz. 2 (po myślniku) ust. 1 art. 88” Karty Nauczyciela w związku z art. 233 k.p.c. poprzez przyjęcie, że „wnioskodawcy ze względu na to, iż nie będzie przydatny do czasokresu stażu emerytalnego uznany przez Sąd 10-12 miesięczny okres pracy w gospodarstwie

rolnym (ferie i wakacje), to nie zaszły przesłanki do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji”.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku, a także o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie obu zaskarżonych wyroków i orzeczenie co do istoty sprawy „poprzez uznanie apelacji ubezpieczonego w całości”.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że skorzystanie przez Sąd Apelacyjny z instytucji sprostowania wyroku Sądu pierwszej instancji wykraczało poza granice prostowania oczywistych omyłek pisarskich oraz usankcjonowało nieważność obu decyzji. Decyzja z dnia 25 września 2007 r. nie istnieje, ponieważ została uchylona przez decyzję z dnia 12 listopada 2007 r., a ta z kolei również nie istnieje, ponieważ jej wydanie było niedopuszczalne w sytuacji istnienia tej pierwszej o identycznej treści. Rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji w zakresie sprostowania wyroku miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, gdyż orzekające Sądy „nie miały żadnej bazy (decyzji), żadnego punktu odniesienia - przy prawnym nieistnieniu decyzji ZUS - do dokonania rozstrzygnięć, a mimo to rozstrzygnięć dokonały”.

Skarżący wskazał, że po pierwsze - z art. 1 ust. 5 w związku z „cz.2 ust. 1 art. 88” Karty Nauczyciela wynika, iż prawo do emerytury przysługuje nauczycielom zatrudnionym w szkole, placówce, zakładzie specjalnym, zakładzie poprawczym i schronisku dla nieletnich, które miały oddziały specjalne lub prowadziły szkolnictwo specjalne, po drugie - zadania OHP są tożsame z zadaniami jednostek pomocy społecznej, o których stanowi art. 3 pkt 1a ppk b ustawy o systemie oświaty, po trzecie - nauczyciele zatrudnieni w OHP „zajmują się tą samą młodzieżą co szkoły specjalne”; po czwarte - termin „szkolnictwo specjalne”, którym posługuje się art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela obejmuje wszystkie wymienione w tym przepisie instytucje pod warunkiem, że zajmują się one dziećmi i młodzieżą wymagającą kształcenia specjalnego, co dotyczy również OHP. W rezultacie okres jego pracy w szczególnych warunkach w Ochotniczych Hufcach Pracy wynoszący 24 lata, 11 miesięcy i 1 dzień stanowi okres zatrudnienia w szkolnictwie specjalnym w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

W ocenie skarżącego, art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie wymaga pozostawania domownika we wspólnym gospodarstwie domowym, wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym ciotki w czasie dłuższym niż 4 godziny dziennie, jeżeli - według Sądu drugiej instancji - zostały przez wnioskodawcę spełnione wymagania w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w okresie wakacji i ferii, to spełnił je również w pozostałym okresie, a nadto uznany przez Sąd drugiej instancji okres pracy w gospodarstwie rolnym powinien być uwzględniony w zaskarżonym wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych zarzutów.

W pierwszym rzędzie nieskuteczny jest zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 350 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem sąd może z urzędu sprostować w wyroku niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki. W myśl § 3 tego artykułu, jeżeli sprawa toczy się przed sądem drugiej instancji, sąd ten może z urzędu sprostować wyrok pierwszej instancji. Skarżący nie łączy obrazy przez Sąd drugiej instancji art. 350 § 1 k.p.c. ani z § 3 tego artykułu będącym elementem podstawy prawnej sprostowania w drugiej instancji orzeczenia sądu pierwszej instancji, ani z art. 380 k.p.c., który z mocy art. 398²¹ k.p.c. pozwala na rozpoznanie przez Sąd Najwyższy niepodlegającego zaskarżeniu w drodze zażalenia postanowienia sądu drugiej instancji (również zawartego w wyroku), jeżeli miało ono wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. W myśl art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Przez podstawy te rozumie się konkretne przepisy, które zostały w niej przytoczone z jednoczesnym stwierdzeniem, że w wyniku wydania orzeczenia doszło do ich naruszenia w sposób określony w skardze kasacyjnej. Tymczasem skarżący nie powołuje ani podstawy prawnej wydania przez Sąd Apelacyjny zawartego w zaskarżonym wyroku postanowienia w przedmiocie sprostowania wyroku Sądu pierwszej instancji, ani podstawy prawnej wniosku o rozpoznanie tego postanowienia w ramach skargi kasacyjnej, pomimo, że nie podlega ono zaskarżeniu w drodze zażalenia do Sądu Najwyższego.

Zarzut obrazy art. 350 § 1 k.p.c. jest niezasadny również przy przyjęciu, że stanowi on jednoznaczny wyraz woli skarżącego rozpoznania przez Sąd Najwyższy

postanowienia Sądu Apelacyjnego, niewymagający przytoczenia podstawy prawnej takiego wniosku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., I CSK 535/08, LEX nr 518133 i orzeczenia tam powołane). W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że tryb prostowania orzeczeń sądowych służy do usuwania z tekstu orzeczenia niedokładności i prowadzi do przywrócenia w treści dokumentu orzeczenia rzeczywistej woli składu orzekającego. Z tego względu wymienione w art. 350 § 1 k.p.c. wady orzeczenia musi charakteryzować cecha oczywistości, co oznacza, że zastosowanie tego przepisu nie może doprowadzić do merytorycznej zmiany orzeczenia, zastąpienia orzeczenia merytorycznego formalnym, podmiotowego i przedmiotowego przekształcenia procesu lub wypełnienia braku rozstrzygnięcia (por. między innymi postanowienia z dnia 11 lutego 2000 r., III CKN 1041/99, LEX nr 529743; z dnia 10 grudnia 2001 r., I PZ 93/01, OSNAPIUS 2003 nr 24, poz. 597; z dnia 3 lipca 2003 r., I CZ 17/03, niepublikowane; z dnia 11 sierpnia 2005 r., V CK 758/04, LEX nr 365063; z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 314/06, LEX nr 445207). Skoro Sąd drugiej instancji uznał, że w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania wnioskodawcy od decyzji z dnia 25 września 2007 r. skarżący zakwestionował także decyzję z dnia 12 listopada 2007 r., a z uzasadnienia Sądu pierwszej instancji wynika, że objął on rozpoznaniem obie te decyzje, to dokonanie sprostowania wyroku nie wykraczało poza zakres objęty art. 350 § 1 k.p.c. i było dopuszczalne. Sprostowanie to nie doprowadziło bowiem ani do zmiany przedmiotowej rozstrzygnięcia, ani jego zmiany merytorycznej, skoro obie decyzje organu rentowego negatywnie rozstrzygały o prawie skarżącego do emerytury nauczycielskiej. Natomiast prawidłowość i skuteczność dokonanego przez ten organ uchylecia wcześniejszej decyzji w uzasadnieniu decyzji późniejszej nie mieści się w płaszczyźnie art. 350 § 1 k.p.c.

Nieusprawiedliwione są również zarzuty naruszenia prawa materialnego.

W myśl art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, powoływanej dalej jako ustawa o emeryturach i rentach), odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.

Przepisami tymi są przepisy ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.), a w szczególności jej art. 88 stanowiący w ust. 1, że nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Przepis ten określa zatem dwie grupy nauczycieli, którym przysługuje prawo do emerytury bez względu na wiek, po pierwsze - nauczycieli posiadających ogólny trzydziestoletni okres składkowy, nieskładkowy i uzupełniający, w tym 20-letni okres wykonywania pracy w szczególnym charakterze, oraz po drugie - nauczycieli ostatnio zatrudnionych w szkołach, placówkach, zakładach specjalnych oraz zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, którzy legitymują się ogólnym dwudziestopięcioletnim okresem składkowym, nieskładkowym i uzupełniającym, w tym 20-letnim okresem wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym. Z uwagi na brzmienie art. 86 Karty Nauczyciela nie ma wątpliwości, że nauczyciel, którego definicję zawiera art. 3 pkt 1 w związku z art. 1 ust. 1 i 1a tej ustawy, zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88. Oznacza to, że art. 88 ust. 1 ustawy za pracę w szczególnym charakterze uznaje w każdym przypadku pracę nauczyciela, wychowawcy i innego pracownika pedagogicznego, niezależnie od tego czy była ona wykonywana w szkolnictwie specjalnym, czy też nie. Ostatnie zatrudnienie w szkole, placówce, zakładzie specjalnym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich oraz wykonywanie pracy w szczególnym charakterze (mówiąc ogólnie - pracy nauczycielskiej) w szkolnictwie specjalnym przez wymagany okres ma natomiast znaczenie dla innego warunku nabycia prawa do emerytury bez względu na wiek, jakim jest spełnienie wymagania legitymowania się trzydziestoletnim lub dwudziestopięcioletnim łącznym okresem zatrudnienia (okresami składkowymi, nieskładkowymi i uzupełniającymi). Z mocy art. 91b ust. 2a Karty Nauczyciela przepisy art. 86-88 tej ustawy mają również zastosowanie do pracowników, o których stanowi jej art. 1 ust. 2 pkt 5, a więc zatrudnionych w

Ochotniczych Hufcach Pracy (powoływanych dalej jako OHP) na stanowiskach wychowawców, pedagogów oraz na stanowiskach kierowniczych, o ile posiadają wymagane przez ustawę kwalifikacje i wykonują pracę dydaktyczną i wychowawczą co najmniej w połowie obowiązującego ich czasu pracy. W świetle poczynionych w sprawie ustaleń nie budzi więc wątpliwości, że praca skarżącego w łącznym rozmiarze 26 lat, 9 miesięcy i 7 dni, w tym ostatnio w OHP w rozmiarze 24 lat, 11 miesięcy i 1 dnia była pracą w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela. Aby jednak okres ten mógł stanowić przesłankę nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek, to albo skarżący musiałby wykazać posiadanie okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających w łącznym rozmiarze trzydziestu lat, albo okres wykonywania przez niego pracy w OHP musiałby stanowić pracę w szkolnictwie specjalnym, a jednostka ta – być szkołą, placówką lub zakładem specjalnym w rozumieniu ostatnio powołanego przepisu (w takim przypadku wystarczające byłoby wykazanie tylko dwudziestopięcioletniego ogólnego okresu zatrudnienia). Tymczasem żadnej z tych przesłanek ustanowionych w art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela skarżący nie spełnia.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również - traktując jak okresy składkowe - między innymi przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. W myśl art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego lub w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego z jednej strony przyjmuje się, że za przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym uważa się okresy wykonywania takiej pracy na warunkach, jakie po tym dniu dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem

społecznym rolników (tak w wyroku z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00, OSNAPiUS 2003 nr 7, poz. 186), z drugiej natomiast strony prezentowane jest stanowisko, iż okres pracy w gospodarstwie rolnym według ustawy o emeryturach i rentach nie może być uważany za przewidziany w art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników okres ubezpieczenia społecznego domownika, gdyż po pierwsze - okresy pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 r. nie były okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu i nie była za nie opłacana składka na ubezpieczenie społeczne oraz po drugie - art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach nie jest adresowany do osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym, ale reguluje kwestie stażu emerytalnego wymaganego od innych ubezpieczonych niż rolnicy, którym okres pracy w gospodarstwie rolnym jest zaliczany wprost i traktowany jak okres składkowy niezależnie od uregulowań zawartych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. wyroki z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNAPiUS 2002 nr 16, poz. 394 oraz dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 246/09, niepublikowany). Rozstrzygnięcie powyższej rozbieżności nie ma jednak znaczenia dla wyniku sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, gdyż podstawę rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji stanowiło w pierwszym rzędzie ustalenie, że skarżący - poza okresem ferii i wakacji - nie pracował w gospodarstwie rolnym ciotki co najmniej w połowie ustawowego wymiaru czasu pracy. Ustalenie to należy do sfery faktów, a nie prawa i z tego względu nie może być skutecznie wzruszone zarzutem naruszenia prawa materialnego polegającego, w ocenie skarżącego, na „błędnej wykładni art. 10 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 6 i 7 ustawy o emeryturach i rentach (...) i w związku z art. 233 k.p.c.” poprzez przyjęcie, że wnioskodawca „nie mógł świadczyć pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze większym niż 4 godziny”. Ustalenie to nie zostało również skutecznie zakwestionowane zarzutem obrazy art. 233 k.p.c. (przy czym z wywodów skarżącego wynika, że chodzi mu o § 1 tego artykułu), gdyż przepis ten po pierwsze - jest normą prawa procesowego i jego naruszenie nie może być podnoszone w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego, a po drugie - odnosi się wprost do sfery ustalania faktów i oceny dowodów, a w konsekwencji zarzut jego naruszenia nie może stanowić podstawy skargi

kasacyjnej z mocy art. 398³ § 3 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy związany jest stanem faktycznym stanowiącym podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zgodnie wyrażany jest pogląd, że - z uwagi na treść art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach, wymagającego przy uwzględnianiu okresów wykonywania pracy przed dniem 15 listopada 1991 r. jej świadczenia w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy - przesłanką zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym, o którym stanowi art. 10 ust. 1 pkt 3 tej ustawy jest wymiar czasu pracy przekraczający 4 godziny dziennie. Dokonana przez Sąd drugiej instancji ocena, że odbywanie przez skarżącego nauki w szkole średniej w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania i niż znajdowało się gospodarstwo rolne oraz rozmiar związanych z nauką obowiązków szkolnych, uniemożliwiały mu wykonywanie pracy w wymiarze pozwalającym na zaliczenie jej do okresu zatrudnienia, a jedynie możliwe było uwzględnienie okresu tej pracy w czasie wolnym od nauki, jest zgodna z poglądem wyrażanym w judykaturze Sądu Najwyższego. W świetle tego stanowiska, warunkom stałej pracy w gospodarstwie rolnym rozumianej jako dyspozycyjność osoby pracującej w tym gospodarstwie nie odpowiada co do zasady pomoc w pracach rolniczych osób uczących się w szkołach położonych w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne. Przesłanka ta może być natomiast spełniona sezonowo, np. w czasie wolnym od nauki, w tym w okresie ferii lub wakacji szkolnych (por. np. wyrok z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNP 2002 nr 16, poz. 394). Uwzględnienie tych okresów w oczywisty sposób nie spowodowałoby wykazania przez skarżącego łącznie trzydziestoletniego okresu zatrudnienia wymaganego przez art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, a zatem nie nabyłby on prawa do emerytury nauczycielskiej pomimo spełnienia warunku 20 lat pracy w szczególnym charakterze. Sąd stwierdzający spełnienie przez ubezpieczonego jednego lub więcej warunków powstania prawa do świadczenia, nie może ustalić tego w sentencji wyroku, przy jednoczesnym oddaleniu odwołania ubezpieczonego od niekorzystnej dla niego decyzji organu rentowego. Jest tak dlatego, że istota tej decyzji polega na rozstrzygnięciu o prawie do konkretnego świadczenia jako całości, a nie o poszczególnych elementach składających się na to prawo (por.

wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., II UKN 147/00, OSNAPiUS 2002 nr 16, poz. 389 oraz z dnia 12 stycznia 2005 r., I UK 160/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 255). Tym bardziej sąd - rozstrzygając pozytywnie lub negatywnie o prawie do świadczenia - nie jest uprawniony do ustalania w sentencji wyroku okoliczności, które w ogóle nie stanowią elementów tego prawa, jak ma to miejsce w przypadku poszczególnych okresów składkowych, nieskładkowych lub uzupełniających składających się na wymagany łączny okres zatrudnienia.

Nie są również trafne wywody skarżącego mające służyć wykazaniu, że OHP są placówkami oraz zakładami specjalnymi, a praca w nich stanowi pracę w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że przepis ten znajduje zastosowanie do pracowników OHP nie wprost poprzez art. 1 ust. 1 i 1a, ale wyłącznie w zakresie określonym ustawą (art. 1 ust. 2 pkt 5), a więc poprzez art. 91b ust. 2a. Oznacza to, że pracownicy OHP nie są nauczycielami, wychowawcami i innymi pracownikami pedagogicznymi zatrudnionymi u pracodawców wymienionych w art. 1 ust. 1 i 1a Karty Nauczyciela, w tym działających na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.), aczkolwiek - stosownie do art. 2 pkt 8 ostatnio powołanej ustawy - do dnia 21 kwietnia 2009 r. OHP były objęte systemem oświaty w zakresie kształcenia i wychowania ich uczestników. Nie można jednak pomijać zawartego w art. 69 ust. 1 ustawy o systemie oświaty zastrzeżenia, że wykonujące zadania w zakresie kształcenia i wychowania młodzieży OHP są organizowane na zasadach określonych w odrębnych przepisach, a nadto że celem ich działania jest umożliwienie młodzieży w wieku powyżej 15 lat, która nie ukończyła szkoły podstawowej lub gimnazjum albo nie kontynuuje nauki po ukończeniu tych szkół, zdobycie kwalifikacji zawodowych oraz uzupełnienie wykształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego wykształcenia ogólnego i zawodowego (art. 69 ust. 2 tej ustawy, a od dnia 1 czerwca 2004 r. art. - 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa o promocji zatrudnienia), oraz że zasady organizacji kształcenia młodzieży określa, w drodze rozporządzenia, Rada Ministrów (art. 69

ust. 3 ustawy o systemie oświaty, a od dnia 1 czerwca 2004 r. - art. 17 ustawy o promocji zatrudnienia). Oznacza to, że w pierwszym rzędzie skarżący nie jest nauczycielem, o którym stanowi art. 1 ust. 1 i 1a ustawy - Karta Nauczyciela, a nadto - wbrew jego wywodom - OHP nie są i nigdy nie były placówkami lub zakładami specjalnymi w rozumieniu art. 88 ust. 1 tej ustawy, w których odbywał się proces kształcenia i wychowania młodzieży niekwalifikującej się do szkolnictwa ogólnodostępnego z uwagi na niepełnosprawność fizyczną lub psychiczną albo fizyczną i psychiczną.

Aczkolwiek dla oceny zasadności skargi kasacyjnej znaczenie ma stan prawny obowiązujący w dniu rozwiązania na wniosek skarżącego stosunku pracy (31 sierpnia 2007 r.), należy mieć na uwadze, że art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela posługuje się określeniem „placówki i zakłady specjalne” poczynając od dnia wejścia ustawy w życie. Zdefiniowania tych pojęć należy zatem w pierwszym rzędzie poszukiwać na gruncie ówczesnego stanu prawnego. Obowiązująca wówczas ustawa z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz.U Nr 32, poz. 160 ze zm.) obejmowała swoim zakresem szkoły i inne placówki oświatowo-wychowawcze (rozdział II), w tym określone w podrozdziale 5 rozdziału II zatytułowanym „Szkoły i zakłady specjalne”, stanowiąc w art. 20, że kształcenie i wychowanie dzieci i młodocianych przewlekłe chorych, opóźnionych w rozwoju umysłowym i upośledzonych fizycznie lub umysłowo odbywa się w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach przy szkołach podstawowych lub ośrodkach szkolno-wychowawczych (ust. 1), a szkoły i zakłady specjalne zapewniają młodzieży opiekę wychowawczą, wiedzę w dostępnym dla niej zakresie oraz przygotowanie do odpowiedniego zawodu (ust. 2). Wydane na podstawie art. 36a ust. 1 pkt 1 tej ustawy rozporządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 19 sierpnia 1987 r. w sprawie zasad tworzenia sieci szkolnej (Dz.U. Nr 26, poz. 149 ze zm.) w § 29 ust. 1 za szkoły specjalne i inne ośrodki kształcenia specjalnego uznawało przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły przysposobienia do zawodu, zasadnicze szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące, technika i licea zawodowe, klasy specjalne i specjalne oddziały przedszkolne oraz ośrodki szkolno-wychowawcze organizowane dla młodzieży, która - stosownie do § 33 - nie miała możliwości realizowania obowiązku szkolnego lub dalszego kształcenia się w

miejscu zamieszkania. Wskazówkę dla zdefiniowania zakładu specjalnego zawierał § 7 ust. 1 - wydanego na podstawie art. 4 ust. 2 dekretu z dnia 23 marca 1956 r. o obowiązku szkolnym (Dz.U. Nr 9, poz. 52 ze zm.) - rozporządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 30 września 1974 r. w sprawie uznawania dzieci za niezdolne do nauki w normalnych szkołach podstawowych (Dz.U. Nr 39, poz. 233), zgodnie z którym orzeczenie kwalifikujące dziecko z odchyleniami do odpowiednich form kształcenia specjalnego stanowiło podstawę wydania decyzji administracyjnej o skierowaniu takiego dziecka do odpowiedniej klasy specjalnej, szkoły specjalnej (zakładu wychowawczego, leczniczo-wychowawczego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego) lub zarządzenia nauczania indywidualnego dziecka w domu. Należy więc uznać, że placówkami i zakładami specjalnymi w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela były inne niż szkoły specjalne placówki oświatowo-wychowawcze (np. przedszkola) oraz zakłady specjalne, w tym zakłady wychowawcze, zakłady leczniczo-wychowawcze i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. W takim kontekście należy definiować te pojęcia również w aktualnie obowiązującym stanie prawnym.

Ustawa o systemie oświaty określa w art. 1 zadania tego systemu, w tym zapewnienie możliwości pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami (pkt 5) oraz opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwienie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych (pkt 5a). Przepis art. 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym przed dniem 22 kwietnia 2009 r. wyodrębniał między innymi: przedszkola, w tym specjalne (pkt 1), szkoły, w tym specjalne (pkt 2), młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7 (upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim), a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 14 ust. 3 (przygotowania

przedszkolnego), obowiązku szkolnego i obowiązku nauki (pkt 5) oraz oddzielnie - Ochotnicze Hufce Pracy (pkt 8). Za placówki i zakłady specjalne w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela należy więc obecnie uznać placówki i ośrodki specjalne określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz.U. Nr 52, poz. 467 ze zm.), wydanym na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, w tym - w odniesieniu do dzieci i młodzieży określonych w art. 16 ust. 7 ustawy - ośrodki prowadzące zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze organizowane na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim (Dz.U. Nr 14, poz. 76), wydanego na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz. 535 ze zm.). Wcześniej kwestie objęte rozporządzeniem z dnia 7 marca 2005 r. regulowane były przez przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 lutego 1994 r. w sprawie rodzajów i zasad działania publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz ramowych statutów tych placówek (Dz.U. Nr 41, poz. 156 ze zm.). Ani ostatnio powołane rozporządzenie (w § 2), ani rozporządzenie z dnia 7 marca 2005 r. (w rozdziale 3) wśród placówek i ośrodków specjalnych nie wymienia OHP jako jednostek prowadzących kształcenie specjalne. Wszystko to oznacza, że skarżący, jako pracownik OHP, nie był nauczycielem szkoły, placówki lub zakładu specjalnego w rozumieniu art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela.

Nietrafne są również wywody skarżącego, jakoby Sądy obu instancji przy interpretacji zawartego w wymienionym wyżej przepisie określenia „szkolnictwo specjalne” pominęły art. 3 pkt 1a ppkt b ustawy o systemie oświaty. Przepis ten uznaje za szkołę specjalną i oddział specjalny szkołę lub oddział zorganizowane w zakładzie opieki zdrowotnej, w tym w zakładzie opiekuńczo-leczniczym i zakładzie leczenia uzdrowiskowego, a także w jednostce pomocy społecznej, w celu kształcenia dzieci i młodzieży przebywających w tym zakładzie lub jednostce, w

których stosuje się odpowiednią organizację kształcenia oraz specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze, zorganizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 71c ust. 2 ustawy. Przytoczony przepis jednoznacznie odnosi się zatem do takiej szkoły (przedszkola) lub oddziału specjalnego, który został zorganizowany w zakładach i jednostkach w nim wymienionych. Sąd drugiej instancji uznał, że OHP warunkom tym nie odpowiadają, gdyż nie są organizowane w zakładach opieki zdrowotnej ani jednostkach pomocy społecznej. Pogląd ten należy podzielić już tylko dlatego, że jednostki pomocy społecznej tworzone są na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.; wcześniej ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.), a ich zadania - wbrew twierdzeniom skarżącego - nie są tożsame z zadaniami OHP. Zresztą OHP w ogóle nie są szkołami (ich oddziałami) działającymi na podstawie ustawy o systemie oświaty, w tym szkołami specjalnymi (ich oddziałami) zorganizowanymi zgodnie z przepisami wydanego na podstawie art. 71c ust. 2 tej ustawy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w szkołach specjalnych zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej i jednostkach pomocy społecznej (Dz.U. Nr 51, poz. 446) ani też szkołami specjalnymi (ich oddziałami) lub ośrodkami wymienionymi w art. 2 pkt 5 ustawy o systemie oświaty, zorganizowanymi zgodnie z przepisami wydanego na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 tej ustawy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz.U. Nr 19, poz. 166). Nie były nimi również w świetle przepisów wcześniejszego zarządzenia Nr 29 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, ich kształcenia w ogólnodostępnych i integracyjnych publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz organizacji kształcenia specjalnego (Dz.Ur. MEN Nr 9, poz. 36 ze zm.). Pozwala to przyjąć, że OHP - zorganizowane na podstawie

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie sposobu organizacji uzupełnienia wykształcenia ogólnego młodzieży w Ochotniczych Hufcach Pracy oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych (Dz.U. Nr 263, poz. 2604), a wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 maja 1995 r. w sprawie Ochotniczych Hufców Pracy (Dz.U. Nr 59, poz. 309 ze zm.) i których zakres zadań określony zostały odpowiednio w § 2 i § 1 tych rozporządzeń - nie wpisywały się w żadną z wymienionych form kształcenia specjalnego, a tym samym zatrudnienie w nich nie może być uznane za pracę w szkolnictwie specjalnym.

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.